

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 191/03-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. novembra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť P. B., bytom P., Ing. J. T., bytom P., Zväzu Rusínov - Ukrajincov Slovenskej republiky, P., a Rusínskej obrody, P., zastúpených advokátom JUDr. I. J., P., vo veci porušenia ich základných práv podľa čl. 34 ods 1. a čl. 34 ods. 2 písm. c) Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 písm. b/ii a čl. 11 ods. 3 Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov rozhodnutím ústredného riaditeľa Slovenského rozhlasu zo 17. marca 2003 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. B., Ing. J. T., Zväzu Rusínov - Ukrajincov Slovenskej republiky a Rusínskej obrody **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. mája 2003 doručená sťažnosť P. B., bytom P., Ing. J. T., bytom P., Zväzu Rusínov - Ukrajincov Slovenskej republiky, so sídlom P., a Rusínskej obrody, so sídlom P. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. I. J., P., vo veci porušenia ich základných

práv podľa čl. 34 ods 1. a čl. 34 ods. 2 písm. c) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 11 ods. 1 písm. b/ii a čl. 11 ods. 3 Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí o uzavretí Európskej charty regionálnych alebo menštinovaných jazykov uverejnené v Zbierke zákonov pod číslom 588/2001, ďalej len „Charta“) rozhodnutím ústredného riaditeľa Slovenského rozhlasu (ďalej len „riaditeľ SR“) zo 17. marca 2003, ktorým tento rozhodol o zrušení Hlavnej redakcie národnostno-etnického vysielania Slovenského rozhlasu Prešov – nákladového strediska 420 (ďalej len „redakcia“) a o začlenení jej časti do Regionálneho štúdia Slovenského rozhlasu v Košiciach (ďalej len „štúdio“).

Zo sťažnosti vyplýva, že riaditeľ SR napadnutým rozhodnutím rozhodol o zrušení redakcie a zároveň doplnení organizačnej štruktúry štúdia Košice o odbornú redakciu národnostno-etnického vysielania, a to s účinnosťou od 1. septembra 2003. Zároveň mala byť napadnutým rozhodnutím príslušná časť vysielacieho okruhu S5 – Rádio Patria s celoštátnym charakterom podriadená regionálnemu vysielaciemu okruhu S4. Podľa tvrdení sťažovateľov výsledkom napadnutého rozhodnutia je „výrazné zníženie doterajšieho štandardu rozhlasového vysielania pre 6 národnostných menšín, nakoľko organizačné zložky zabezpečujúce české, nemecké a poľské vysielanie týmto rozhodnutím zanikajú a organizačný útvar Slovenského rozhlasu, ktorý má zabezpečovať realizáciu vysielania pre ďalšie tri národnostné menšiny z úrovne hlavnej redakcie v priamej podriadenosti programového riaditeľa Slovenského rozhlasu sa dostáva do polohy jednej z odborných redakcií regionálneho štúdia v podriadenosti jeho hlavného sekretára“.

Námietky sťažovateľov možno rozdeliť do dvoch základných bodov. Po prvé, skutočnosť, že redakcia bola zrušená a jej vysielanie nahradené vysielaním v podmienkach štúdia, znamená podľa sťažovateľov „výrazné sťaženie prístupu respondentov k rozhlasovému médiu, vytrhnutie z jeho prirodzeného prostredia a obmedzenie operatívnych možností prípravy a odborných konzultácií“ s organizáciami a inštitúciami Rusínov a Ukrajincov sídliačich v Prešove ako tradičnom centre ich kultúrno-národnostného života. Podľa sťažovateľov sa právo národnostných menšín a etnických skupín združených vo Zväze Rusínov - Ukrajincov Slovenskej republiky a Rusínskej obrode rozvíjať vlastnú

kultúru a rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku „značne obmedzilo tým, že sa presunulo z ich prirodzeného a tradičného kultúrneho centra do oblasti, kde na to nie sú elementárne podmienky, hoci k tomu neexistuje žiadny dôvod opierajúci sa o dôležitý verejný záujem“. V skutočnosti, že došlo k „oddialeniu vysielania od regiónu obývaného uvedenými národnostnými menšinami a vytrhnutiu z prostredia, v ktorom sídlia organizácie a inštitúcie slúžiace ich potrebám“, tak sťažovatelia vidia porušenie svojich práv podľa čl. 34 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods.1 písm. b/ii Charty.

Po druhé, v skutočnosti, že riaditeľ SR prijal napadnuté rozhodnutie bez účasti zástupcov národnostných menšín, vidia sťažovatelia porušenie svojho práva zúčastňovať sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín podľa čl. 34 ods. 2 písm. c) ústavy a čl. 11 ods. 3 Charty. Podľa vyjadrení sťažovateľov sa síce riaditeľ SR so zástupcami kultúrno-národnostných organizácií stretol, ale učinil tak až po tom, ako Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnosti a práva žien 24. februára 2003 vydal k veci svoje uznesenie, pričom na stretnutí údajne prezentoval zavádzajúce údaje o stave budovy redakcie a jej ekonomickej situácii.

Na základe uvedeného sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd ich sťažnosť prijal na ďalšie konanie a po vykonaní dokazovania vyslovil porušenie ich vyššie označených práv napadnutým rozhodnutím, toto rozhodnutie zrušil a sťažovateľom nahradil trovy právneho zastúpenia. Podaním z 25. augusta 2003 sťažovatelia žiadali aj o odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak [§ 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

Návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa čl. 34 ods. 1 ústavy občanom tvoriacim v Slovenskej republike národnostné menšiny alebo etnické skupiny sa zaručuje všestranný rozvoj, najmä právo spoločne s inými príslušníkmi menšiny alebo skupiny rozvíjať vlastnú kultúru, právo rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku, združovať sa v národnostných združeniach, zakladať a udržiavať vzdelávacie a kultúrne inštitúcie. Podrobnosti ustanoví zákon.

Podľa čl. 34 ods. 2 písm. c) ústavy občanom patriacim k národnostným menšinám alebo etnickým skupinám sa za podmienok ustanovených zákonom zaručuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo zúčastňovať sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín.

Podľa čl. 11 ods. 1 písm. b/ii Charty zmluvné strany sa zaväzujú pre užívateľov regionálnych alebo menšinových jazykov na územiach, kde sa tieto jazyky používajú, a podľa situácie každého z jazykov v rozsahu, v akom sú verejné orgány priamo alebo nepriamo kompetentné, majú právomoci alebo zohrávajú v tejto oblasti nejakú úlohu, rešpektujúc pritom zásady nezávislosti a samostatnosti médií, podporovať a/alebo uľahčiť

pravidelné vysielanie rozhlasových programov v regionálnych alebo menšinových jazykoch.

Podľa čl. 11 ods. 3 Charty zmluvné strany sa zaväzujú zabezpečiť, aby záujmy užívateľov regionálnych alebo menšinových jazykov boli zastúpené alebo aspoň zohľadnené v orgánoch, ktoré možno vytvoriť v súlade so zákonom na účel zaručenia slobody a plurality médií.

V predmetnej veci ústavný súd v rámci jej predbežného prerokovania dospel k záveru, že nie je nevyhnutné, aby sa v odôvodnení tohto rozhodnutia podrobne zaoberal takými aspektmi podania, ako sú aktívna legitímácia sťažovateľov, pasívna legitímácia Slovenského rozhlasu či použiteľnosť Charty ako normatívnej bázy pre jeho rozhodnutie. Podstatou namietaného porušenia práv sťažovateľov vo vzťahu k zrušeniu redakcie sú totiž skutočnosti, ktoré v štádiu podania sťažnosti a jej predbežného prerokovania predstavujú iba hypotetické ohrozenie označených práv sťažovateľov. Sťažovatelia namietli „výrazné sťaženie prístupu respondentov k rozhlasovému médiu, vytrhnutie z jeho prirodzeného prostredia a obmedzenie operatívnych možností prípravy a odborných konzultácií“ a „výrazné zníženie doterajšieho štandardu rozhlasového vysielania pre 6 národnostných menšín“ ešte v čase pred realizáciou napadnutého rozhodnutia. Sťažovatelia však svoje tvrdenia o zníženom štandarde vysielania a obmedzení prístupu k nemu nedoložili žiadnymi konkrétnymi faktmi. Naopak, v rámci predbežného prerokovania veci ústavný súd zistil, že napadnuté rozhodnutie neruší možnosť bezprostredného kontaktu pracovníkov zabezpečujúcich príslušné vysielanie s ich respondentmi ani možnosť týchto pracovníkov čerpať podklady priamo v tom „teréne“, ktorý sťažovatelia prezentujú ako prirodzené a tradičné kultúrne centrum ich národnostnej menšiny, pretože práve v tomto centre (Prešov) vznikli redakčné pracoviská pre rusínsky a ukrajinský tím spojené informačnými sieťami tak, aby komunikovali s vysielacím pracoviskom v Košiciach. Podľa názoru ústavného súdu presun redakcie do mesta vzdialeného od tradičného kultúrneho centra Rusínov a Ukrajincov približne 30 kilometrov a ďalšie súvisiace organizačno-technické aspekty tohto presunu samé osebe, bez preukázania skutočného negatívneho dopadu takéhoto stavu na rozsah ochrany príslušných základných práv a slobôd, netvorí také

skutočnosti, ktoré by ústavnému súdu umožnili dospieť k záveru o možnej opodstatnenosti tvrdení, že boli obmedzené práva príslušníkov dotknutej národnostnej menšiny rozvíjať vlastnú kultúru a rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku.

V tejto súvislosti je podstatné, že ústavný súd nie je a nemôže byť arbitrom politickej, etickej či organizačnej vhodnosti takých opatrení, akým je napadnuté rozhodnutie riaditeľa Slovenského rozhlasu, a neprináleží mu takúto vhodnosť v nijakom rozsahu a nijakým spôsobom hodnotiť. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti sa pri skúmaní vecí musí obmedziť na hodnotenie jej ústavno-právnych aspektov, t. j. na hodnotenie súvislostí, z ktorých vyplýva otázka ústavného významu a intenzity. Sťažovatelia takúto súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím a ich označenými právami nepreukázali, pretože sa im predovšetkým nepodarilo preukázať bezprostredný a reálny zásah do ich základných práv a slobôd.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľov, že im bola odopretá možnosť zúčastniť sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín, dospel ústavný súd k záveru, že s prihliadnutím na komunikáciu medzi predstaviteľmi dotknutej menšiny a riaditeľom Slovenského rozhlasu, ingerenciu Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnosti a práva žien a ďalšie kroky, ktoré v tomto smere dotknuté subjekty podnikli (napríklad petičná akcia za zachovanie sídla redakcie v Prešove), neexistuje medzi napadnutým postupom Slovenského rozhlasu a namietaným porušením základných práv a slobôd taká súvislosť, z ktorej by vyplývala otázka ústavného významu a intenzity, t. j. otázka, ktorá by založila právomoc ústavného súdu vec meritórne preskúmať (mutatis mutandis I. ÚS 19/02, I. ÚS 188/03). Právo občanov patriacich k národnostným menšinám alebo etnickým skupinám zúčastňovať sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín totiž samo osebe neznamená právo na prijatie takého riešenia, s ktorým by sa nositelia tohto práva museli stotožniť, ani právo na konkrétnu formu a priebeh ich účasti na riešení danej veci. Toto právo má byť garanciou ochrany pred akousi „kabinetnou“ tvorbou opatrení týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín, t. j. pred situáciou, keď by občanom patriacim k príslušným menšinám alebo skupinám bola odopretá možnosť dozvedieť sa o obsahu pripravovaných opatrení,

vyjadriť svoj názor na ne a pokúsiť sa zákonnými prostriedkami presadiť svoju predstavu o vhodnom riešení. Podľa názoru ústavného súdu priebeh prípravy napadnutého rozhodnutia nenasvedčuje tomu, že by sťažovatelia boli zbavení možnosti nechať v diskusii o veci zaznieť svoj hlas a hľadať preň podporu. Skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie sťažovatelia nepovažujú za priaznivé pre ich národnostnú menšinu, nie je spôsobilá na tomto závere nič zmeniť.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na uvedené neprichádzalo do úvahy požadované odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia (I. ÚS 79/03). Ostatné návrhy na rozhodnutie (návrh na zrušenie napadnutého rozhodnutia) uvedené v sťažnosti sú návrhmi vo veciach, na ktorých prerokovanie má ústavný súd právomoc len v rozsahu vymedzenom v cit. čl. 127 ods. 1 ústavy a iba vtedy, ak sťažnosti vyhovie (čl. 127 ods. 2 ústavy). Sťažovatelia predmetnou sťažnosťou žiadnu z týchto podmienok nespĺnili.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2003